

SLOVENIJA.

List 49.

V torek 19. Rožniga cveta

1849.

Slovenija izhaja vsaki teden dvakrat, in sicer vsaki torek in petek. Predplačuje se za celo leto v založnici v Ljubljani 7 gold., za polleta 3 gold. in $\frac{1}{2}$, za ene kvatre 1 gold. in 45 kr. Za celoletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajuje še $\frac{1}{2}$ gold. Za po pošti pošiljano Slovenijo je celoletno plačilo 8 gold., polletno 4 gold., za ene kvatre 2 gold.

Od svetne vlade rimskiga papeža.

Lažnjivi in obrekovayni glasovi, trošeni od papeža v pretečenim letu med ljudstvo, so se razpihnili zdaj kakor megle pred solncam po neomadežvanim blesku žlahtniga značaja (karakterja) Pija IX.

De Pij IX. ni in nikoli neprijatelj Austrije bil ni, dokazuje zlasti to, de je ravno zavoljo tega si sovražstvo mnogih Italianov naklonil, ker Austrije neprijatelj postati ni hotel. Zato pišejo še ni davno laške novine „Positivo“ takole: „Papež je bil overžen, ker ni hotel Austriji vojske napovedati.“

Narsvitleje spričuje nedolžnost Pija IX. samovlada Avstrijska; zakaj z njenim ukazom je naša armada prestopila meje papeževe zemlje, je dobila znamenite mesta: Ferraro, Imolo, Bononio — in vitezoslavni vodja Raddecki je tudi berž ključce teh dobljenih mest svetimu Očetu v Gaeto poslal! Z napredovanjem naše junaške armade se rimska grozovlada k koncu bliža. Tako se zgodi, kdor le preveč hoče, zgubi še to, kar je bilo po pravici njegovo in težko je ne spomniti se na pravlico od psa, ki je kos mesa skozi vodo nesel.

Ali mnogokrat se vgovarja tudi od izobrazenih in vredniših ljudi: čemu je papežu svetna vlada? To se ne slaga z njegovim apostolskim uradam.

Kdor le poverhoma zgodovino papežstva pregleda, se ne more vbriniti začudenja zavoljo previdnosti, ki nad njim vlada. Gotovo je, ako ima cerkev stati, mora glavo imeti, in sicer svobodno; ako nema glave, razpade, kakor protestantizem v neštivilne sekte (kterih imena razštevati nečem); ako pa ni glava svobodna, ampak pod vladarjem ali vladarstvom, ali na ptujih tleh (p. XIV. stol. v Avinjonu) prevzame verne vterjena skerb, de bi ne mogla biti orodje vlade ali vladarske osebe, kakor p. v Rusii, in popred so pri nas mogli biti škofje uradniki v smislu dinastije, drugači bi ne bili brez nadlegovanja ostali.

Med tyrrhenskim morjem in črnim verham Apeninskih gorá se je po nekoliko hribih ustanovila pest pastirjev. Iskopajoči podlage prve svoje naselbine, so prišli mende na človeško čepinjo, in iz tega je bilo prerokvano: „de bode to mesto glava sveta!“ In zares, ako bi bili že takrat imeli zemljopisne mape (zemljokaze), in ako bi bili s šestilam potegnili kolobare na 100 ur iz svojiga središa, bi bili začudjeni spoznali, de so namestjeni v sredi takrat naseljeniga sveta.

Ali namesti cirkelj so prijeli za matike in in pozneje za orožje in so namenili predobiti celi naseljeni svet, in ko jim je to Bog po 700 letnih vojskah podelil, in so orli rimski oznanovali od Rena do Evfrata, de je edini narod na svetu narmočnejši — rimski: tu so položili vesla svoje vlade, ko pred niso imeli družiga vladarja zunej narodniga ponosa, v roke eniga velitelja, cesarja, ki se je s ponosnim imenom — Augustus imenoval.

In čudno, ravno v teh dneh je premišljeval ribič Galilejski, prvi učenec Kristov, kje in na katerim mestu bi imel postaviti središe edinstva katoliškiga. In sklenil je deržno to storiti v mestu Rimu, pred obličjem tega cesarja, pred katerim se je tresel svet, pod

stopinjami njegoviga prestola. — On, ki je imel vladati še nad širšim kraljestvom, kakor je rimsko bilo!

Mislil si je: Kaj mi zamore Cesar in Rim storiti? K večim vbiti, de pa papežstva ne vkonča, za to je porok Krist, kateri je rekel: „Vrata peklenške je ne premagajo!“ zgodilo se je: od njegovih nastopnikov čez 300 let sta samo dva vmerla na postelji naravne smerti, ostali kot kervave žertve v roki rimskih rabeljnov! Ko bi se bil cesar za-nje potegnil, bi se bilo zamoglo reči: Rimska cerkev je lahko postala prva, saj je bila v prvim mestu, pod varstvom mogočniga cesarja! Ker je pa prva tiara papežska bila mučeniška skozi 300 let, se to od nje reči ni moglo; že prvi papež je bil svoboden, ker se ni bal smerti!

V IV. stoletju je prišlo kerstjanstvo s Konstantinom Velikim na tron, in je postalo državna vera — ali čudno, ta cesar je preložil svoj tron iz Rima notar do mej Evrope — k črnim morju in si je tam postavil lastno mesto: Konstantinopol (Carigrad), de bi stari Rim s celo svojo prijetnostjo, s celo slavo kinčal Kristoviga namestnika, glavo cerkve.

Od te dobe so branili edino papeži Rim in Italio proti navalam gorjanskih narodov. Od te dobe ne vidimo v Rimu posvetnih vladarjev zraven papeža, razun kot pokorne romarje k apostolskim pragu! Prišli so Heruli, Ostgothi — njih glavno mesto ni bil Rim, ampak Ravenna. Prišli so sovražni Lombardi, ali sedež njih kralja je bil Pavia. 9krat je padel Rim v sibre in razvaline; 9krat je bil iz razsipa od papežev vzdignjen; in ko je prišel Attila, metla Božja — se mu je prikazal Leo I. — in krotki svetoborec je šel dalej. — Že za to gre Rim papežem, zakaj brez njih bi ne bilo več Rima.

Theodozij cesar je razdelil cesarstvo na dvoje: izhodno in zahodno; ali cesar zahoda ni imel sedeža v Rimu, temuč v Milanu.

Po razverženju zahodniga cesarstva (495) v dobah navalov severnih narodov se niso izhodni cesarji za zahod (zapad) pečali, kolikor ga jim je še ostalo bilo, oni so se le prepirali za dogmata, kar jim ni dostojno bilo. Eden izmed njih, Leo Isaurus, je poslal tudi vojake v Italio, de bi tam podobšine preganjali! Ali varovati svoje posestva proti sirovim narodam — to so pustili papežem. Tu so se sramovali Lahii dalje nositi nevredni jarem Byzantskiga dvora; so ponovili vlado starorimsko, pri čemur je bila iz zahvalnosti papežu velika moč dana.

Kmalu po tem se je ločil izhod od zahoda tudi v cerkvenim obziru v XI. stoletju, in s tem je hirala cerkev in država in pozneje je oboje padlo Turkam v roke, in s tim v sužnost, — med tem ko je zapad postal Rim — središe izobraženja kersanskiga cele Evrope.

(Konec sledi.)

Austrija ino nemška država.

Dne 28. Maja t. l. je prusko ministerstvo v imenu Prusije, Hanovra ino Saksonije vsem nemškim vladarstvom načert ustave nemške države podala, ktera bi se oktrojirati imela. Parska vlada neče k temu načertu pristopiti. Doklada (Beilage) št. 157 der allg. Augsburger Zeitung vom 6. Juni 1849° prinese tudi razjasnenje, zakaj Parska vlada tistiga

načerta odobriti ino podpisati ne more. Austrija mogočna, Austrija slavna, čuj pazljivo govor ministra v. d. Pfordten! Ta gosp. minister v. d. Pfordten je v seji deržavnega zbora od 4. Junija med nektere druge uzroke, ki Parsko vlado silijo, tisti pruski načert zavreči, stavil tude tole: V tistim načertu ni izrečeno, da Austrija nepogojno (unbedingt) sliši k nemški državi. Od frankobrodskiga zbora so-stavljeni načert ustave nemške države v §. 1. je meje nove, velike nemške države gotovo ino pravično potegnili in na tenko pokazal, ktere dežele se morajo k nemški državi pristeti; od pruskega načerta se to reči ne more, po katerim nemška država obstoji iz tajistih deržav dozrajne nemške zveze, ktere priznajo deržavno ustavo. Brez Austrije je pa nemška država nemogoča, je sanjarija; ako ona stopi iz nemške države, bomo morali po pravici skorajklicati: „Finis Germaniae!“ Austrija mora pri Nemčii ostati; to tirja Nemčije politično, materijalno ino socialno stanje. —

Brez Austrije se Nemčija ne more deržati, kakor že kaže njenin zemljopisni položaj. Nemčija je okrožena od treh močnih, velikih ino od ptujih narodov naseljenih deržav; zakaj tudi Austrija, od Nemčije ločena, bode skoraj večidel slavjanska država. Kako se hoče Nemčija braniti proti slavjanski Rusii ino Austriji, proti kterema jih nobene naravne meje ne varjejo, ino proti Francozii, ktera selaj bolj proti Renu razširja ino tudi skoraj Ren za naravno mejo svoje deržave tirjala bo? —

Ravno taka je, ako pogledamo na Nemčije materijalno stanje. Nemška obertnost je dosegla visoko stopnjo, za njene izdelke pomankujejo pripravni poti; živa je potreba poiskati nove pota. Ponosni Dunaj nam že sam od srednega veka cesto kaže do nemške blagosti ino nemške svitlosti. Res je, da Austrije meje sedaj še niso dosti odperete nemški obertnosti ino delavnosti, nemškemu blagu ino robi; da se pa to zgodi, se mora naj več skerbeti, ino gotovo se bo tudi doseglo. Saj je nam Austrija že upanje dala. —

Še žalostnejši je Nemčije socialno stanje.

Vse nemške dežele so močno ino gosto obljudene; mnoge že premočno ino pregosto; nevarni proletariat ali sromaštvo se močno širi. Ako se temu doskoči po preselovanju v Ameriko ino Australijo, zgubimo mi svoje najboljše moči na vselej, se ločijo naši brati od domovine v vsakim obziru. Ako pa stopimo z Austrijo v ožeji zvezo, se nam pomaga brez da bi se naši brati preselovali ino porinjali v ptujim, vesolnim svetu; tudi se preselovanje v Ameriko itd. ne more zgoditi v tak velikim številu, kakor je za naše preobljudene dežele potrebno. V Austriji, zlasti v podunavskih deželah, kamor bistro ino pazljivo gledati je nemškega živelja imenitni ino sveti poklic, tam je še veliko prostora, tam je še veliko praznih krajev. —

Austrija edina blažena ino slavna čuj! Ti moraš nepogojno ostati pri Nemčii, ker to tirja Nemčije politično, materijalno, ino socialno stanje!

Še nismo pozabili, kakšen hrup ino kric je vstal bil po slavjanskih ino nemških deželah ino mestih anstrijskega cesarstva nad slaboglasnima §§. 2. ino 3. v Bogu zaspane Frankobrodskiga ustave; še nismo pozabili go-

vora avstrijskega poslanca gosp. Dr. od Würtha, v katerim najdemo tudi lete besede: „Kaj je Nemčija brez Avstrije? Je borna, razceplena slaba Nemčija;“ še nismo pozabili, kar je nekdanji polnoblanski avstrijski gosp. Dr. Šmerling rekel, da je v podunavskih deželah še prostora za 60,000 Nemcov;“ vse to, ino še več drugih enakih besed še nismo pozabili, ali mislili smo, da je to samo tisanje tistiga, od nemške edinosti ino nemške slave pijanega Frankobrodskega zbora, mislili smo, de so to samo krivične želje nekterih posamesnih prenapetih Nemcov: — alj gosp. minister v. d. Pfordten nam pove, da je Parska vlada ravno teh misel; on se perderzne povedati, da Parska vlada, — ktera se obnaša kot Avstrije najzvestejši prijatelca — hoče Avstrijsko cesarstvo razcepiti, oslabiti, izsesati — uništiti. Avstrijsko cesarstvo bi se naj zopet delilo v nemške in nenemške dežele; nemška obertnost in teržtvo naj nam prinese mnogoverstnega blaga kot lisja in trave; nemško sromaštvo naj poplava naše rodovitne dežele — o blagonosna nemška zveza! o bratovska ljubezen! Zvunajni Nemci hočejo iz našiga cesarstva koristvati; oni hočejo na rame Avstrijskih narodov zlezti ino trobiti v svet: „Glejte! kak veliki, kak slavni smo!“

Težko pričakujemo, kako se bo naše ministerstvo zastran nemške države izjasnilo. Terdno upamo, da se bo nepremakljivo držalo dne 4. Marca dane ustave: „Te kronske dežele store svobodno, samostojno, nerazdeljivo ino nerazvezljivo avstrijsko ustavno dedno samovladajo.“ Te §. 2. kateri zagotovi edinstvo Avstrije, je bil s radostjo sprejet od vsih stran, ja clo od tistih, kterim sicer dana ustava po godu ni.

Terdno, terdno upamo, da se bode obnašalo kot avstrijsko ministerstvo, kterege sveti poklic ino dolžnost je, najpoprej ino najskerbnej podpirati blagor, srečo ino slavo avstrijskih narodov.

Terdno, terdno upamo, da naše ministerstvo ne bo pozabilo, da so tiste podunavske krajine, po kterih zvunajni Nemci tak željno hrepene, odtete ino odkuplene z drago kervco hrabrih Serbov, se ve, da za se, ne za ptuje naselnike.

Terdno, terdno upamo, da bo naše ministerstvo tako mnogokrat na znanje dane iskrene prošnje avstrijskih Slavjanov vslušalo; saj so te prošnje na korist ino slavo Avstrije. Slavjani želijo ino prosijo za svobodno, samostalno, nerazdeljivo Avstrijo, ktera naj stopi kot samostalna ino edina Avstrija v prijateljsko zvezo z nemško državo, če se bo kedaj rodila.

Nevaren je, in vničen bodi tisti komunizem, ki hoče ptuje blago si prisvojiti ino razdeljiti; nevaren je, in vniči naj se pa tudi tisti komunizem, ki hoče si prisvojiti ino razdeljiti ptujo državo.

Zato kličemo iz celega za slavo Avstrije gorečega serca: „Videant consules, ne respublica quid detrimenti capiat.“ *)

Celovec 9. Junija 1849. Svečan.

Austrijsko Cesarstvo.

Slovenska dežela.

Na znanje. Gosp. Oparnik, doveršen pravnik v Ljubljani, nam je razodel, de je on prevzel delo, iz dozda izdanih listov Slovenije za slovenski slovník manj znane besede izpisati.

Iz Marburga 13. Junia. Kdo bi bil mislil, de bi se kervavi valovi bojne burje, ki na Madjarskim hrupi, tako hitro do naših v blagoslovu božjem cvetečih livad dovalili? Ali glejte: že dnes je naša zemljica sovražno kerv pila. Ino kdo je bil ta sovražnik? — Neverni huzari palatinski, ki so dosihdob ležali na českem, terdi Magjari po rodu ino po svojih

*) Ravno zvemo iz Dunajskih novin, de je minister v. d. Tfordten na Dunaju. Vred.

mislih, ki njih zato ni varno bilo proti Magjarskoj vojski pošiljati, de nebi kde preskočili. Ne davno so bili pozvani na Laško. Že so bili na potu, ko se, kako je slišati, k njem natepejo neki magjarski razposlanci ali birmani, ki njim pravijo emiseri, toti njih tako zmotijo, de sta dva eskadrona na Rakušanskim per Ensu se višji zapovedi operla, ino se na Magjarsko potočila, vender ne vkup, temoč v večih majnsih šeregih po raznih potah. De nebi na cesarsko vojsko nagazili, so se spustili med gorno-štajerske planine. Pervi šereg je potegnil krez Mariacel, Neuberg ino Gloknico, drugi krez Ljubno ino Bruck na Muri, tretji je Bog zna po kakorsnih vajnikih zablodil na veliko cesto iz Koroškiga proti Marburgu. Poveda se, de se je ves regiment tako razpersil. Hoteli so ti neverjenci vsi, to de vsak po drugoj poti, na Magjarsko vujti, svojim bratom na pomoč. Ali že v Bruku na Muri njim je loša sreča bila. Pa tudi per nas njim ni pšenica cvetela. Ker je glas od njihoviga odskočenja njih daleč predtek, jo bilo ovdi vse na njih sprejetje k redi. Nekoliko stotin Koroškiga polka Prohaskoviga, dve jedino še ovdi bivajoči kompaniji naših Kinskiancov, potem narodna straža, vse je bilo na nogah, na vse strani nastavleno, de uskoki nikde ne bi mogli skozi vdreti. Okoli desetih pred poldnem pride seguren glas, de se ti nezvestniki že približujejo. Grem iz moje hiše, pozvedit, kaj? kdo? ino kakor de je? To de čujem de so se naši per Kamenci (Gams) pol vure od ovud s huzari že prijeli, puškarenje se je že čulo. Grem dalje ino kmalo vidim po ednem huzarske konje, vse mokre od znoja, za vuzdo pervedene, po tem tudi posamezne huzare polek konjov pešice idoče, za tem večje trume huzarov vse pešice, ino nastreljenih konjov. Boj je bil že skončan.

Naši so najprej sovražnike počakali na enem tesnem kraju, kde od ene strani tik kraj ceste Drava teče, od druge strani pa visoke sterme gorice kvišku molijo. V toj tesnoči huzari začujejo: Halt! Die Waffen strecken! Ali huzari potegneje sablje, ino karabine v roke. Znamenje zadosti, de se ne mislijo iz dobrega vdati. Zato se puške na njih sprožijo, tudi oni svoje karabine sprožijo. Tako se kreše nekoliko časa, dokler njim naši od preda ino od zadja cesto preprežejo, nekoliko huzarov vgodjenih pade iz konja, naših je le eden malo ranjen, ino tako se huzari morajo vdati. 50 njih je zdravih vlovlenih, 5 težko ranjenih, pet mertvih ino nekoliko malo ranjenih. Konjov je nekoliko padlo, nekoliko je več ali manje nastreljenih, na drugih je jezdit, kdo si je hitrej na-nje vsedil, slavodobitno v mesto. Dobili nje smo, ali žalostna je to dobitva, kader domači vojaki morajo domače loviti. Bog nam daj skoro boljšega! —

Ravno zdaj je dospela semkej ena konjenička baterija topništva iz Gradca, ki ide zjutra na Tirolsko proti nemškim prevergavcem. *) Matjašič.

Iz Radgone 14. Rožnika 1848. Jaz sem Sloveniji **) obečal večkrat pisati, pa sem ne bil mož beseda — zakaj, če ravno na vogerskoj granici, ne sem imel njoj nič posebniga oznaniti, in nemam še zdaj, morebiti pa za neke dni. ***) — Vojaki marširajo sem in tam — koliko, kam in kaj, je zakrito. Kde je madjarska vojska, pri nas nikdo ne ve. Radgoni se madžari hrustijo — ali jaz nemorem misliti — da bodo v Radgoni radgonsko vino pili. Naši sosedi na Vogerskem so Slovenci in mirni, pa ne vsi; — kteri so luteranske vere so za Košuta. Smešno je to luterani mislijo: Košut bojuje za njihovo vero — kmeti menijo

*) Se priporočimo, de bi nam tudi v prihodnje dopisovati blagovelili. Vred.

**) Častiti g. Kozler bodo v Sloveniji vogerske Slovence tako, kako so istrijski in koroški, popisali — prosimo. Pisatelj.

***) Prosimo. Vred.

— Košut bojuje, da bodo prosti od desetine in robote — plemenitaši pravijo — zakaj bi kmeti z nami imeli jednake pravice — Košut nam hoče naše stare pravice nazaj spraviti — madžarski človek že od nekda sme samo tisto misliti, kaj mu njegova gospoda pove. — Naj vekši Košutovi pomagavci pa so Židovi. —

Včeraj so pridni Slovenci od sv. Jurja 5 madžarskih dezertorov od regimenta Vilhelm prijeli — v Celji so vskočili z — orožjem — hteli so k Košuti; meli so polno patronov, žalibože je en kmet težko ranjen, kjer so dezerteri na kmete strelali. —

Morebiti še Slovenija želiš zvediti, kako ti pri nas na štajeri napreduješ? — kako je pri nas z domorodci, kteri so se lani za Avstrijo, za Cesara, za milo narodnost vzdignuli? — lepo in veselo je bilo lansko proletje, mnogo lepega in veselega nam je za prihodne čase obetalo — zdaj so oblaki črni na nebi, človek bi se skoro hude vure bojal — ali, ako Bog da, bi' če bolje, nekdo tako le pepeva:

Das Licht vom Himmel lasst sich nicht versprengen,

Noch lässt der Sonnenaufgang sich verhängen.

A. K.

Celovec 14. Junija 1849. Kar so že marsiktere novine prinesle, kar pa nismo hotli verjeti, mora vender res biti. Pod zvezdico, ktera mende ministerski list zaznamuje, se bere v Celovskih novinah list 69 sledeči dopis iz Dalmacije: „Um den Bedürfnissen der Zeit und der Provinz nach Thunlichkeit zu entsprechen, und zugleich die Ausbildung der illyrischen Sprache soviel als möglich zu fördern, wird unsere, bisher in beiden Landessprachen erschienene Zeitung: „Osservatore Dalmato“ vom 1. Juni an bloss italienisch erscheinen, und der illyrische Text in einem selbstständigen Blatte unter dem Titel: „Glasnik dalmatinski“ herausgegeben werden. Ersteres liefert wöchentlich 4 Numern, letzteres zwei.“ Tako Klagenfurtarca po minister-skimu listu. —

Kakor pričajo uradni, od samoga ministerstva oznaneni izkazi *) ima Dalmatinska kraljevina 404,640 duš; med temi je 374,725 Serbov, 28,500 Lahov, 1,005 Albanesov, 410 Židov.

Glas, gromoviti glas sedajnega časa je: „enakopravnost vsih narodov!“ Za 374,725 Slavjanov oskerbi naša sedajna vlada novine dvakrat, za 28,500 Lahov štirikrat na teden! ino vse to: „um den Bedürfnissen der Zeit und der Provinz nach Thunlichkeit zu entsprechen!“

Laški jezik je bil dozda uradni jezik v Dalmaciji; slavjanski je bil, kot povsod, zanemaren, potlačen. Kteri je le kaj na nižji stopnji izobražovanja; kteri je le kej veči skerbi ino pestovanja potreben? Laški časopis naše ministerstvo da štirikrat na teden izhajati, slavjanski dvakrat! ino vse to zopet: „um zugleich die Ausbildung der illyrischen Sprache soviel als möglich zu fördern!“ Slavjani! slaba ino huda za nas, ako nam cveti taka enakopravnost v Avstriji, v tisti Avstriji, za ktero smo mi Slavjani blago, ino kerv, ino čast žertvovali! —

Pa Bog je pravičen, ino Bogu bodi hvala! še je tudi pravičnih možov na zemlji, kterim je resnica z vsim narodam zagotovljeno enakopravnostjo. Evo! živ dokaz v sledečih prisegah:

Dopravdljiva zapersega. **)

Jaz N. N. zapersežem na presvetiga Boga, kar vem in se spomnim, da J—u N—u nisim dovolil, tistim fl. ki mi je za kupljeno kobilo dolžen postal, odrajtati več ko fl. za sproti prodaniga oliča, ino da mu kobilo

*) Neueste National- u. Sprachenkarte der österreichischen Kaiserstaates etc. von B. A. Frölich. Wien. 1849.

**) Juramentum litis decisivum (Haupteid).

nisim za brejo hvalil: Tako resno, kakor naj Bog mi pomaga!

*Spolniva in cenivna zapersega. *)*

Jaz M—a N. zapersežem na presvetiga Boga, da sim po terpinčanju P—a N—a o pšenični žetvi leta 1847 hudo oškodovana bila, po tem hudo zbolela, skoz tri tedni pod zdraviteljsko oskerbjo ležala, strežnico potrebovala ter imela, ino potem hišnih in poljskih del nisim opraviti zamogla.

Zapersežem dalej, da poterpljene bolečine tega pretepanja in sledivšiga bolehanja se popravijo za fl., zamujen dobiček ino napravljena škoda pa fl. znesete: Tako resno, kakor naj Bog mi pomaga!

Te dve prisege ste bile pripravljene tukaj v Celovcu! niste se sicer porabile, ker se je tožba drugači dokončala; alj vender živo spričujete, da je še gospodov, katerim enakopravnost narodov ni prizna reč. Tudi iz doljne Kaple (Eisenkappel) smo za gotovo zvedli veselo novico, da se po naukazu sindikusa, verlega slovenca, vse postave po nemško ino po slovensko oznanujejo, ino da so vsi listi, ki iz tamošnje urade izhajajo, ali se na černo tablo pribijajo, v nemškim ino v slovenskim jeziku napisani! Slava ino hvala vsim gospodam, ki se potegujejo za večne pravice slovenskega naroda: njih imena bojo miglale kot svetle zvezde na nebu slovenske dogodivšine. —

Za božjo voljo kaj pa je dones v našim mestu? Kaj pa leta vse križama, kaj pa je za en hrup? — Vsi žolnirji so oboroženi ino oblečeni kot na daljni pot; saj nismo nič slišali, da bi imeli nas zapustiti. Glej vojaki se razdelijo, ino marsirajo pri vsih 4 vratih iz mesta! Kaj le kaj mora biti? Tako so ljudi šeptali ino modrovali. Sedaj čujemo, da je prišla štafeta, da menijo tisti begunci „Palatinal-Husaren“ skoz Koroško na Štajersko, ino po tem na Ogersko predreti. Vse se boji; vsi mosti so obstavljani. **) Dva so že dobili; sem vidil ju, v kasarno peljati, od drugih se ni nič slišati; mende se okolj Velikovca ino Doljne Kaple klatijo. Zapeljane sirote!

And. Einspiter.

Hervaska in slavonska dežela.

Iz Zagreba. Visoko bansko svetovavstvo spoznavši veliko različnost in tudi nepriernost v naši terminologii, zlasti pa pravniški, katero vsaki pravdnik po svoje kroji in mojstruje, iz česar bi sčasama velike težave vstati vtegnile, je izročilo g. Bogoslavu Šuleku, vredniku Novin dalm. herv. slavonskih, izdelanje toliko potrebne terminologije. Za plačilo mu je ustanovilo bansko svetvavstvo 300 gold. sr.

Zavoljo tega, slišimo, je g. Šulek odstopil od vredništva imenovanih novin.

(Slav. Jug.)

Kakor dunajski časopisi na znanje dajo! je ministerstvo vojnštva v vojaški mreži stolice narodniga jezika ustanovilo. —

Serbska vojvodina.

Glede v zadnjim listu omenjene zmage zoper Madjare blizo Noviga Sada prineso Dunajske Novine uradno oznanilo od bana Jelacića iz Kovilj 8. t. m., po katerim je bil ban zjutri 5. t. m. iz Titela pred rimske šance prišel. 7. t. m. ob 4½ za rana je sovražnik pri Kaču z 6 bataljoni, 5 eskadronami, 3 baterijami banovo armado napadel; je bil pa od generala Otingerja s konjiki in štuki tako sprijet de je blizo 1500 mož ali mertvih ali vjetih zgubil, med tem ko je cesarskih zunej 2 mertvih samo kakih 12 ranjeno bilo.

Napredak popiše to bitvo tako le: Titel 9. Junija. Slišali ste že, kakšna strašna bitva je na Budisavi pod Kačam bila. Prevcerašnjem vdari Percel okoli 2 po polnoči z veliko

*) Erfüllung- und Schätzungseid.

**) Tudi na Gorenskem so bile enake priprave storjene.

močjo na naše v Kaču in Budisavskim gojzdu. Konjiki od banove vojske so bili zpod gojzda iz leve strani Kača postavljeni. Pešci še niso prišli do puške, ko je Otinger s kirasirji (oklepniki) Madjare iz leve strani in iz ledij obdal. Preden so se konjiki v boj spustili, jih opomne njih vodja na Solnok: Junaki! spomnite se na Solnok! za Solnok se moramo maševati. In „Solnok, Solnok!“ neprenehljivo kričaje so se konjiki zagnali naprej; bilo jih je 4000. Narpopred razbijejo s in prebijejo konjiškimi topovi mase in rede sovražnih pešcov, potle jih pa s sabljami sekati in goniti počno. Od Kača do Čenejske cerkve eno uro in več hoda je celo polje z mertvimi madjarskimi telesi pokrito bilo. Padlo jih je na mestu 700, in 140 do 150 ranjenih. Veliko med njimi je bilo po sili vzetih Serbov, ktere Madjari pred sabo tirajo.

Tudi od teh 180 do 200 vjetih ljudi je veliko ranjenih. Topa niso naši nobeniga dobili. 8. honvedski bataljon se je zbral okoli svojiga bandera in ga je branil, dokler niso vsi posekani bili, in bandero vzeto. Tudi druge dve banderi so naši dobili; zunej imenovanih honvedov je močno tudi terpel bataljon regimenta Turski. Naša zguba je neznatna.

Po narnoviših novicah je banova armada mesto Novisad osvojila, kjer ima ban glavno stanise.

Ceska dežela.

Na Českim je novo regrutiranje razpisano, v katerim se bo tudi do zadnjiga klasa seglo. V Pragi se je kolera pokazala.

Vrednik Narodnih Novin, narboljšiga časopisa brez obzira na narodnost na celim Českim, se je podal na Dunaj, de bi tam dovoljenje zadobil, novine izdajati.

Novine „Presse“ in „Ostdeutsche Post“, dva edina politiška časopisa na Dunaju, ki sta zares vredna, de ju človek bere, zagovarjajo Havličkove „Narodne Novine“ in svetvajo ministerstvu, naj izhajanje taistih zopet dovoli ker Narodne Novine pošteno, modro, Austrii prijateljsko čehoslavjansko stranko predpostavljajo, in ker bi se sicer enakopravnosti vseh narodov globoka rana vsekala.

V Pragi 11. t. m. Od perviga Novembra stopi v moč na Českim nova sodniška vravnava na podstavi javnosti (očitnosti), ustnosti in porote (sodnije priseženih). Uradništvo teh sodnih okolic bo zneslo 2432 oseb, katerih plačilo je na leto na 174,000 gold. prerajtano, tako de zdaj zanje okoli 22 kr. na posamesniga českiga prebivavca davka pripade. Ali tako sodništvo, katero zamore od ljudstva skušeno biti, ni nikoli dosti plačano. Z tem razglasam je dalo ministerstvo tudi na znanje, de nehajo odzdaj za naprej vse sodnije, ktere na osebnih predpravicačah počivajo.

Na Českim po deželi so se podpisi na prošnjo sbirali, de bi cesar oktrojirano ustavo 4. Sušca t. l. oporekel, sedanje ministerstvo razpustil, in deželni zbor hitro poklical; iz nekkih občin so bili tudi poslanci do Cesarja na Dunaj odpravljeni, ki so po mnogih, od uradnikov na Českim in Austrijanskim jim napravljenih nadlegah tudi na zadnje srečno pred cesarja prišli. Sviti cesar jih je prijazno sprejel in jim je obljubil, odgovor po českemu deželnimu poglavarstvu za njimi poslati. Mestopredsednik baron Meceri razglasi zdaj cesarjev dopis, kontrasigniran: F. Schwarzenberg. F. M. L., v katerim svitli cesar se enkrat uzroke razloži, zakaj de je ustavo 4. Sušca t. l. dal, in svoj terdni sklep izreče, zvesto in neganljivo se dane deržavne ustave deržati in vsaki protiustavni dotik ali vsego v pravice in svobode ljudstva z celo cesarsko močjo zatreti.

Prevagljiva večina ljudstva de je leto ustavo kot dragi dar z hvaležnostjo in zaupanjem sprejela, in ker se je v nji za kmeta tudi po pravico skerbelo, se mora le po deželi razposiljanim draživcam pripisati, de nektere občine

prošnje zoper to ustavo na cesarja odpravljajo.

Ogerska dežela.

Dozdaj se ne zvemo nič od velikih prememb in imenitnih prigodeb v Ogerskim boju. Dunajske uradne novine oznanijo, de je naša prednja straža v Čalokezu (Schütt) 14. t. m. srečno bitvo z Madjari imela. Obrist Deržata se je brez znamenite škode pri Vasarut več kot eno uro zoper Honvedce in husarje, katerih napade so se štuki podpirali, v svojim postavljenju obderžal in ker mu je koj pripomoč prišla, se je sovražnik vmaknil. —

„Soldatenfreund“ piše od ogerskiga borisa: Od 13. t. m. marsira prvi oddelik gen. Šlika proti Rabu. Brigada generala Vis je imela nalogo, braniti desno stran tega oddelka, in je bila sestavljena iz 4 bataljonov pešcov, 2 komp. lovcov, 3 divizii ulanov in iz 3 baterii. Prišla je bila 12. t. m. do Čorne, vender je bila znameniti del ljudi pri Kapuvaru za brambo popustila; prednje straže so bile v Koni in Bagiok. Alj tu so se v desno stran te polbrigade Madjari zagnali, s katerim so tudi prebivavci Čorne koj potegnili, in če prav so se cesarski silno hrabro obnašali, so se mogli pred veči silo v S. Janos nazaj vmakniti. General Vis sam je bil ranjen in od sovražnikov vjet. Ravno tako je padel obrist Cesner od Kaiser Ulanov, ki je naprej v Čorno priti mislil, kakor se pravi, zapeljan od voznika, v roke Madjarov. —

Od Rusov se na tanjko ne ve, koliko de jih je že na Ogersko prišlo.

Prešporek 14. t. m. Mi smo s tremi dobro vravnanimi vojskimi tabori terdno oklepnjeni. Proti severu se raztegne tabor cesarskih čez Ternavo, Sered, Trenčin do Vaga, proti jutru zadene v polokrogu Somerein, Serdahely, Vajka in je od Donave in Vaga omejen; proti jugu obseže Karlburg, Vieselburg, Altenburg, — prednje straže sežejo do Hochstrassa.

(Presse.)

Ptuje dežele.

Nemška. Kakor se po nemških časopisih bere, je že 28 nemških vladarstev k novi oktrojirani ustavi nemške deržave pristopilo, zunej Austrije se samo Bavarsko in Virtemberško protivi. —

V Badenskim glavnim mestu Karlsruhe se je zdaj badenski ustavodajni zbor pričel. V prvi seji je Brentano, ud provizorniga deželniga odbora, izrekel, de ne gre tukaj za monarhio all republiko, temuč samo za edinost in srečo Nemcov; način vladarstva de se bo še le ustanovil. —

Nadvojvoda Joan je izdal razglas na Badenski narod, v katerim ga opominja, naj se k postavnosti verne, zraven je postavil celo Badensko v vojskni stan, in nemški vojaki (Reichstruppen) bodo koj noter stopili; kdo de jih bo vodil, se ne ve; eni pravijo, de pruski kraljevič, drugi clo, de nadvojvoda sam; tudi se govori, de on in Badenski vojvoda nečeta pruskih vojakov na Badenskim rabiti. Koliko de je v tem resnice, se ne ve. —

Laška. Od Benetek se nič važniga ne zve. Marsal Radecki je iz Florence, kjer je bil od ljudstva glasovito sprejet, že nazaj čez Verono v Mestre (13. t. m.) prišel, ter je Benečane še enkrat na predajo opomnil, obljubivši jim popolno odpušenje. Ali tudi to velikodušno ponudbo so zavergli. —

Iz Rima sežejo novice do 9. t. m. Francozi se niso v Rim priti zamogli, veliko jih je že pobitih na obojni strani, Francozi so jemali z napadam in zopet zgubivali več vterjenih hribov; nekaj bomb je že bilo v mesto verženih. Rimljani se mende zato zoperstavljajo, ker se na kakšno premembo v Parizu zanašajo. — Tudi mesto Jakin (Ankona), ki je z ladjami na morski strani in z vojaki na suhim tesno obdano, se hoče do zadnjega proti naši armadi braniti. —

Francoska. Marsal Bižó (Bugeaud) je umrl od kolere. —

11. t. m. je francozki poslanec Ledru-Rollin v zboru predlog storil, zoper predsednika francozke republike in njegove ministre zavoljo protiustavniga ravnanja v rimskih rečeh zatožbo izreči. Na to je bilo 12. m. gromovita seja, ktere izid že ni znan. Lahko se zopet kaka nevihta na Parizam znese!

Nepolitiški del.

Pridobitev

ilirskiga predstva

čas

L. Sept. Severa.

V krajih, kjer so zdaj Jugoslavenci, so stanovale nekdanj pred in po K. rojstvu ljudstva Venetov, Karnov, Japidov, Istrianov, Noričanov, Panoničanov, Mezov, itd. Gerkam in Rimljanam pod obćim imenom Ilirov znane. De imenovane ljudstva niso bile divjaki, nam to spričuje, ker so v mestih in gradovih pod svojimi kralji in starešini prebivale, z kmetijo in tergovino se pečale, rudo kopale in nar boljši jeklo kovalale, ktero je po celim rimskim svetu slovelo; de so pa one bile Slavenci, nam pokažejo tedanje imena deželá, mest, rek in gor, njihove verske šege, nošnja in še druge stvari, kar tu dokazovati, nemore naš namen biti. Brez zveze med seboj in v vedni zdrabi z sosedi so one kmalo potim, ko jih spoznavati začnemo, rop zmagonosnih Rimljanov postale. Že l. 221. pr. J. r. so Rimljani Akvilejo močan tabor Iliram nasprot sozidali, potim ljudstva v zagorju juljskih planin (Alp) zaporedama premogli, pod Augustam pa 32 pr. J. r. po kratkim in hudim boju svoje meje tje do Donave razširili. Punt Batona in Pineta je bil poslednja poskušnja sovražni rimski jarm z sebe otresti. Odslej je ilirska pokrajna mirovala in počivala in bati se je bilo, de Ilir zčasama polatinjen iz števila narodov ne zgine.

Alj merzlo nebo, visoki z snegam kriti hribi, močirne s hosto preprežene planjave, posebno pa vedni boji z divjimi zadanavskimi narodi so kaj malo mikali Italiana rajsko domovino zapustiti in se lesem preseliti. Zato najdemo to stran Alp razun vojaških postaj (mansiones) le malo italjskih seliš (coloniae), v kterih so pa še na to večdelj izsluženi ilirski vojaki in rokodelci s kako mervico italjskih tergovcev stanovali. Ni čuda, de se je domači jezik po selih ohranil in se še v drugi polovici III. veka v obližu prerimske Akvileje govoril; in le ponektere besede nam še v spomin prineso, de so pred 14 sto leti Rimljani tudi nad nami gospodovali. Mnoge ilirske ljudstva v en narod zlite so se pod mogočno rimsko vlado še le spoznavati jele, veselo rastle in množile in tako tisto vnanjo in notranjo dušno moč dosegle, ktera jim je po preteku dveh stoletij predstvo nad ostalimi rimskimi narodi pridobila.

Že čas jeruzalemske obsede, nam pripoveduje Jožef Flavi, je bila ilirska vojska *) tako imenitna in strahovita, de Fl. Vespasian od svojih vojsakov primoran cesarski skerlat obleči, se ni dal skloniti na odhod v Rim, dokler ne zve, de se oče tudi tedanji ilirski poglavar Ant. Prim z njim združiti in poslednjiga hrabre trume so Vespasianu pri Kremoni sovražnika razbile, Rim z napadam osvojile in cesarstvo pridobile (70).

Cesarjema M. Ulp. Trajanu in M. Avr. Antoninu je bil naš narod nar veči podpora v bojih z severnimi narodi. M. Avr. Antonin je posebno ljubil naše kraje, več let svojiga življenja tu preživel, na bregovih dereče Donave svoje sloveče delo *τὰν ἐἰς ἑσπέρην* (premišljevanje samiga sebe) sestavil in še umirajoč ilirski vojski priporočil svojiga mladiga sina in nastopnika Komoda (l. 180).

Po smerti svojiga velikiga očeta se loti neiskusni Komod velikanske rimske vlade. V Ilirii lepo izrejen, po prilizovavcih in zapeljivcih pa zlo vpoten gre v Rim in zgubi v tem središu vse tedanje razuzdanosti nedolžne in krepostne navade, kterih se je v Ilirii (Iliriku) navdal. Zavaljo svoje divjavnosti in neumnosti od vsih sovražen pogine 13. leto svojiga cesarovanja po Narcisu zadavljen. (193).

Na z Komodovo smertjo prazno prestolje je bil od rimskiga starešinstva (senat) povikšan in tudi od vojske in ljudstva cesar pozdravljen 80 letni pa se zmiram mladostni P. Helvidi Pertinak.

* Beseda vojska ima v ustih Slovencev dva pomena: 1. boj 2. armada, kakor ju tudi Prešerin v Leonori in Burger rabita. Desiravno se dozdeva, de je poslednji pomen le prenešen, je vunder prvoten, kar nam druge slavenske narečja spričujejo. Pomen sledečih besedi bo tale: vojska, exercitus, Kriegsheer, vojak, vojsak—miles, Soldat; vojna vojevanje—expeditio (belli) Feldzug; boj—bellum, Krieg; bitva—pugna, Schlacht; vojvoda—belli dux, imperator, stotnik—centurio; tisučnik—hiliarchus; polk—legion itd.

Njegovo vladanje je terpelo samo 2 mesca. Ostrost, s ktero je pridvorno vojsko (pretoriane) krotil, mu spunta to vojsad. Neko jutro plane nekoliko nezadovoljnežev tako nenedama na cesarski dvor, de se cesar komej obleči utegne. Od vsih zapušen in v cesarskim oblačilu gre Pertinak brez strahu smerti sokletnikom nasprot, jih opominja njihovih dolžnosti in natančnosti vojaških postav in se zverne od puntarskih sulic presunjen, mertev na prag svoje stanice. Popolna varnost in pravica, podpiranje obertnije in kmetijstva, mir in oster red pri vojski in vsih deržavnih opravilih so bile poglavitne lastnosti njegove kratke pa blage vlade. Ljubezen pa Ilirov, ktero si je v bojih z Nemci po svoji priljudnosti in viteštvu zadobil, tudi po njegovi smerti ni ugasnila in se je, kakor bomo pozneje vidili, tako lepo nad njegovimi ubijavci zmaševala. To nam spričuje, de je bil Pertinak velik dobrotnik našim sprednikom, če tudi zgodovina njegove blage dela po samim ne preševa.

S Pertinakovo smertjo se napočijo Iliram novi in veliko slavniši časi, kakor kedar koli poprej. Ako mi dobo od Romula do Julia Cezara (754—50 pr. J. r.) čistorimsko in uno od J. Cezara do Pertinaka (50 pr. — 193 p. J. r.) rimogalsko imenujemo, s toliko veči pravico moremo dobo, ktera se je s Pertinakovo smertjo pričela in tje do Teodozija terpela (193—395 p. J. r.), kerstiti z imenom rimoilirske, ker so skoraj vse važniši prigodbe tih časov iz Ilirika in po Ilirih izvirale. Pričetik te slavne dobe pred oči čast: bravcov postaviti, bo prizadevanje sledečih verstic.

L.

Uboj Pertinaka se še ni po Rimu razvedel, že so bili cesaromori zbežali, se zaperli v svoj vterjeni tabor ter postavivši straže po njegovim ozidju sklenili se do poslednjiga izdihljeja braniti. Rim pa opade žalost in nekaka mertvaška neopomogljivost. Vsi so žalovali in objokovali smert svojiga očeta in cesarja, premožniši pa na vse moč derli boječ se vojaške silovlade na svoje oddaljene posestva. V tej nezavednosti je preteklo dva — tri dni, kar zvedo to pridvorniki, se znebe perviga straha in toliko sprederznejo, de so, kar nima para v celi zgodovini, neizmerno cesarstvo pod sulico (sub hasta locarunt) t. j. na prodaj postavili. Pervi, ki pride z denarjem pridvornike cesarstva prosit, je bil Sulpician, tast umorjeniga Pertinaka!

Novico od te čudne dražbe dobi tudi M. Did. Salv. Julian, ko je ravno pri večerji prijetle z dragimi jedmi in vini častil. Bivsi pretečena leta konzul, slovel je za bogatiga. Omamljen od vina, prošon od nečimurne žene in hčerke in od lahkoživcev spodboden sklone on v pijanosti cesar postati, cesar bi se bil morebiti trezev plašil. O terdi noči odrine iz Rima in pride po lestvici čez ozidje v zaperti pridvorni tabor, kteri je zunej mesta bil. Kupcija je bila kmalo dognana. Julian obljubi pridvornikom 25,240,000 gl. (v našim dnarju) isplačati, poprej od Komoda podeljene pravice poverniti in kipe (podobe) tistiga cesarja po starešinstvu overžene zopet postaviti; nasprot se pa ti zavežejo ga cesarja razglasiti in z orožjem vsaciga nasprotnika braniti. Zjutra za ranim odpeljejo pridvorne straže svojiga novoskovaniga cesarja v cesarsko domovanje. Po Rimu grede so ga one z sulicami in skiti krile, de bi ga razljuteno ljudstvo z kamnjem ne pobijalo, vunder niso mogle obraniti gerdih zabavlic, ki so se z daljnih streh za njim razlegale.

Julian pa je bil slab človek in brez resnične volje rane, ktere so poprejšnji hudi časi deržavi naredili, zaceliti in stopivši na verh pozemeljske sreče ostane sužen tistih napak, kterih se je iz mladiga navadil namreč pijanosti in nemarnosti. Ljudstvo ga ni moglo terpeti kakor od vojske vrinjeniga in sami pridvorniki so se jeli kesati svojiga izbora, ker jih ni mogel isplačati; zato je pa moral tudi veliko sramote prestati.

V tih okoljsinah so se vsih oči hrepenljivo obračevale prot vzhodu na dobrodušniga Nigra, sirianskiga poglavarja v Antiohii. Iz Rima prihajoči listi so živo popisovali otožni ondotni stan, pridvorniško silovitost, Julianovo lenobo in vsih željo prej ko moč viditi Nigra na sedežu rimskih cesarjev. Ali Nigra gole besede že za same dela deržeč skliče sirianski narod in vojake, jim predstavi rimske želje in srečo, ktera bi iz tega Sirii izvirala in je cesar postavljen. Vsi rimsko-azianski narodi ga priznajo za svojiga cesarja in poslanci

armenskiga, atrinskiga, partianskiga in drugih kraljev mu pridejo srečo vošit in pomočne trume k nastopu cesarstva ponujat. Ali namesto de bi bil Nigra z zbrano vojsko v Rim hitel in z svojim nenadjanim prihodom gibajoče narode v pokorsini ohranil, ostane v Antiohii, daje pojedine in razveselice in trati tako dragocenni čas, kar je tudi poseben vzrok njegove poznejši pogube bilo.

Med tim je glas od Pertinakove smerti in Julianove in Nigrove pocesaritve tudi prek Alp v široko razprostert Ilirikum *) prišel. Resnična in globoka žalost in kmalo potim ognjena želja, se zmaševati nad morivci svojiga nekdanjiga vojvode in cesarja prevzame vse Ilire. Tedanji ilirski oblastnik Sever pa namesto de bi iskal razserjene serca utolažiti, si je prizadeval jih toliko bolj razpaliti predstavlja jim Pertinakove zasluge in svoje sanje, po kterih so ga (tako je pripovedoval) sami bogovi v cesarja odločili.

(Dalje sledi.)

Knjiga splošnih deržavljskih postav.

§. 450.

Primerleji, v katerih postava komu zastavno pravico dodeli, so na svojim kraju te postavne knjige, in pri obravnanju konkursa povedani. Koliko de sodnica zastavno pravico dodeliti zamore, odloči sodniški red. Ako se pa zastavna pravica z dovoljenjem dolžnika ali tretjiga, ki svojo reč za njega zastavi, pridobiti hoče; so predpisi zastran pogodeb in odkaznin vodilo.

§. 451.

De z imenam previdni upnik zastavno pravico djansko pridobi, mora zastavljeno reč, če je premakljiva, v shrambo vzeti, in če je nepremakljiva, svojo terjatvo, kakor je za pridobljenje ležečiga blaga predpisano, utelesiti dati. Samo ime da le osebno pravico do reči, ne pa stvarne pravice na reč.

§. 452.

Pri zastavljenju tistih premakljivih reči, katere telesne predaje od roke do roke ne dopuste, se je treba, kakor pri prenosu vlasti (§. 427) takih znamenj poslužiti, iz kterih vsakateri zastavljenje lahko zvediti zamore. Kdor to opaznost opusti, je za škodljive nasledke odgovoren.

§. 453.

Če se terjatva v javne bukve zavaljo pomankanja postavne oblike v pismu utelesiti ne da, se upnik zamore predznamvati (prenotirati) dati. Z tem predznamvanjem zadobi pogojno pravico zastave, katera, če je terjatva na zgorej §§. 438 in 439 rečeni način opravičena bila, postane nepogojna od časa, o katerim je v postavnim redu prošnja za predznamvanje podal.

§. 454.

Imetnik zastave zamore svojo zastavo, kolikor ima na njo pravice, tretjemu dalje zastaviti, in taista postane nadzastava, ako si jo poslednji ob enim izročiti, ali nadzastavljenje v javne bukve na zastavno pravico upisati da.

§. 455.

Če se daljši zastavljenje lastniku naznani; zamore on svoj dolg upniku le z dovoljenjem tistiga plačati, ki ima nadzastavo, ali pa ga mora v sodniško shrambo položiti, drugači ostane zastava imetniku nadzastave zavezana.

§. 456.

Ako se ptuja premakljiva reč brez dovoljenja lastnika zastavi, ima ta sicer pravilama pravico jo nazaj terjati; v primerlejih pa, v kterih lastninska tožba proti vestnmu posestniku dopušena ni (§. 367) je on zavezan vestniga imetnika zastave odkodovati, ali pa zastavo popustiti, in se z pravico povračila proti zastavniku zadovoljiti.

§. 457.

Zastavna pravica seže čez vse dele, ki so prosta vlast zastavnika, čez prirast in pertikljino, torej tudi čez vžitke, dokler niso odločeni ali prijeti. Če tedaj dolžnik enimu upniku svoje blago, in pozneje drugimu njega vžitke zastavi, ima poslednje zastavljenje le v obziru na že odločene in prijete vžitke moč.

*) Ilirikum (Illyricum) pomeni tu Panonio in Mezio, v širjim pomenu pa je obsegel vse od Ilirov naseljene kraje med Donavo in Alpam, Enam (Inn) in evksinskim morjem.